

SHYQIRI BYTYQI

Ministër i Arsimit, Shkencës dhe i Teknologjisë

Fjalë përshëndetëse

Të nderuar përfaqësues të institucioneve lokale, përfaqësues të institucioneve të tjera në Pejë, të nderuar intelektualë, profesorë dhe qytetarë të Pejës, për mua është një nder të jem pjesë e kësaj akademie përkujtimore, një akademi përkujtimore që i takon një pjese të historisë së dhimbshme të trojeve tona.

Histori që fatkeqësisht shumë shpesh është përsëritur gjatë viteve. Akademia si kjo ku dhembja, ku bajonetat rrjedhin gjak, kujtimi nuk lodhet kurrë është si motër e dhimbjeve dhe kumtesave në shumë krahina tona në këto dy Shqipëri tona të sotme këtej dhe andej Drinit. Rugova si trevë e Kelmendit nuk e pati fatin e mirë që të mbetej brenda mureve të Prekë Calit ku u vunë kufijtë e shqipërim andej Drinit. Mali i Zi dhe Serbia tanimë ishin mësuar me zgjerimin në tokat shqiptare. Ky zgjerim nuk ishte asgjë tjetër përveç vrasjeve e vdekjeve të popullit shqiptar. Mjafton të hedhim një sy kumtesës së profesor Lush Culajt, në konferencën shkencore që i zhvilloi punimet e saj, në Institutin Albanologjik të Prishtinës, me temën Shekulli i kombit mbrojtja e Kosovës 1918-2018, ku i referohej Komitetit të Kosovës e ku thuhej se me gjithë përpjekjet diplomatike të shkurtit të vitit 1919, Komiteti i Kosovës mbështetur nga Plava dhe Gucia, janë grumbulluar batalione ushtarësh për t'i pushtuar këto vende, jo në emër të Mali të Zi, por, në emër të Serbisë, ku komunikata serbe theksonte: të vriten 23.000 banorë, domethënë krejt banorët e krahinës sonë. Prandaj është mëse e nevojshme që të ndërmjetësojnë Fuqitë e Mëdha me ushtritë e tyre sa më shpejt. Politika e tokës së djegur që u ndoq nga pushtuesit, zbriti edhe një herë në shkurtin e vitit 1919. Loja e kësaj ekspedite sikur del nga ato që shqiptarët i kishin deklaruar nënkolonelit Miles të dërguarit të vetëm të departamentit të Shteteve të Bashkuara, që shprehet në relacionin e

dërguar eprorëve të vet, ku mes të tjerave shkruan: Shqiptarët thanë se nga 15 fshatra në krahinën e Rugovës nuk është lënë edhe një shpirt i gjallë, rreth 800 njerëz janë masakruar pa i llogaritur edhe burrat e vrarë gjatë rezistencës. Në krahinën përreth Rozhajës shumë fshatra u shkatërruan, 700 shqiptarë u masakruan pa rezistencë. Në Plavë dhe në Guci 333 gra, fëmijë dhe pleq u masakruan. Për Rugovën në përgjithësi dhe për këto masakra thuhej se nuk mund të merren të dhëna të sakta, por, sipas të dhënave mendohej se kanë qenë edhe 800 të vrarë pa i llogaritur ata që luftuan dhe u mbrojtën. Mjafton të shohim edhe statistikat e refugjatëve që kishin ikur në atë kohë në Shkodër për të kuptuar përmasat e kësaj masakre. Qarku i Rugovës 7000 vetë, Plavë e Guci 23000 vetë, Rozhaja 18000, Peja 20000, Podguri 15000. Sot jemi në një kohë të re, por Serbia ende po provon të na rrijë mbi kokë. Uroj që dy Shqipëritë andej dhe këtej Drinit të ruajnë në çdo kohë dhimbjen që na shkaktuan fqinjët, që mund të kuptojë miqësia ose hijen e tyre në të ardhmen. Respekt dhe dhimbje për fatin e familjeve që përjetoi populli ynë në shekullin e kaluar në kaluarin e pushtimit serb dhe malazez. Respekt për ju që ngrini kujtimin për ta. Ju faleminderit shumë!